Edukacja Dziecka
nr 10 (2026)
s. 5–16

ISSN 2543-6406
LICENCJA: CC BY-NC

Oliwia Filip
ORCID: 0009-0002-0773-1036
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Nadia Kaźmierczak
ORCID: 0009-0007-6373-4422
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Język młodzieży polskiej jako zwierciadło przemian społeczno-kulturowych

The Language of Polish Youth as a Reflection of Socio-Cultural Change

Streszczenie
Artykuł stanowi próbę wstępnego uchwycenia i zarysowania przemian zachodzących w języku młodych Polek i Polaków od lat 70. XX wieku po współczesność. Autorki zwracają uwagę na to, że zmiany leksykalne w młodomowie są ściśle powiązane z kontekstem społeczno-kulturowym i technologicznym. Tekst sygnalizuje główne etapy rozwoju języka młodzieżowego. Artykuł wskazuje na narastające bariery komunikacyjne między pokoleniami, wynikające nie tylko z różnic leksykalnych, lecz także z odmiennych kompetencji medialno-kulturowych. Całość ma charakter przeglądowy, nie dąży do pełnej analizy, lecz zwraca uwagę na kierunki przemian oraz obszary wymagające dalszych, pogłębionych badań nad współczesną polszczyzną.

Słowa kluczowe: język młodzieżowy, slang młodzieżowy, młodomowa, zmiany leksykalne, komunikacja cyfrowa, pokolenie, socjolingwistyka, przemiany społeczno-kulturowe

Abstract
The article offers a preliminary attempt to capture and outline the changes that have taken place in the language of young Polish speakers from the 1970s to the present day. The authors argue that lexical developments in youth language are closely linked to broader socio-cultural and technological contexts. The paper points to the main stages in the evolution of youth slang and highlights the growing communication barriers between generations, which stem not only from lexical differences but also from divergent media- and culture-related competences. The discussion is intentionally exploratory rather than exhaustive, aiming to indicate key directions of change and to identify areas that call for further, more in-depth research on contemporary Polish.

Keywords: youth language, youth slang, młodomowa, lexical change, digital communication, generation, sociolinguistics, socio-cultural change

Wstęp

Zmiany, które w ostatnich latach zachodzą w języku młodych Polek i Polaków przebiegają intensywnie i są widoczne przede wszystkim na poziomie leksyki. Po 2020 roku, wraz z wybuchem pandemii koronawirusa, znaczna część życia społecznego i komunikacji przeniosła się do przestrzeni internetowej. Codziennością stały się spotkania zdalne, webinaria oraz różnego rodzaju szkolenia i zajęcia prowadzone online. Równocześnie na znaczeniu zyskały formy komunikacji, które sprzyjają szybkiemu i nieformalnemu obiegowi treści (np. komunikatory internetowe, transmisje na żywo czy krótkie formy wideo), a media społecznościowe zaczęły sprzyjać szybkiemu rozprzestrzenianiu się nowych trendów, które przenikają do codziennych praktyk językowych. Zjawiska te mają istotny wpływ na kształtowanie się języka najmłodszych użytkowników polszczyzny, którzy znaczą część czasu spędzanego z telefonem poświęcają właśnie mediom społecznościowym. W efekcie platformy takie jak TikTok stają się nie tylko przestrzenią rozrywki, lecz także ważnym źródłem „wzorców językowych".

Jak zauważa Anna Wileczek[1], współczesna młodzieżowa odmiana polszczyzny[2] pełni przede wszystkim funkcje społeczne: jest narzędziem nawiązywania i podtrzymywania więzi wewnątrz grup rówieśniczych, a zarazem tożsamości pokoleniowej i subkulturowej. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że percepcja tego zjawiska przez przedstawicieli starszych pokoleń bywa wyraźnie odmienna. W przeprowadzonym przez nas badaniu pilotażowym, obejmujących 31 osób urodzonych przed 1994 rokiem, 45% respondentów zakwalifikowało slang młodzieżowy jako przeszkodę w komunikacji. Wynik ten może wskazywać na istnienie potencjalnej bariery interpretacyjnej: odmiana językowa, która dla młodych użytkowników pełni funkcje integracyjne, bywa odbierana przez osoby spoza wspólnoty pokoleniowej jako hermetyczna, zbyt szybko zmieniająca się, a niekiedy wręcz wykluczająca. Nie zmienia to jednak zasadniczego faktu, że

[1] A. Wileczek, *Kod młodości. Młodomowa w aspektach społeczno-kulturowych*, Warszawa 2018; Eadem, *Współczesna młodomowa. Lingwistyczno-kulturowe konceptualizacje zjawiska*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio N – Educatio Nova" 2021, t. 6, s. 185–206.

[2] W niniejszym artykule język młodzieżowy rozumiany jest jako odmiana języka potocznego, która pełni funkcję tożsamościową oraz cechuje się ekspresywnością, transkulturowością, a także elastycznością.

język młodzieżowy pozostaje jedną z najbardziej wpływowych odmian polszczyzny potocznej początku XXI wieku[3]. Jak zauważa Wojtczuk[4]:

> slang uczniowski jest rodzajem socjolektu i jest swoistym derywatem stylu potocznego. Znaczy to, że zasadniczy zrąb mają wspólny, ale też slang wnosi coś własnego, niepowtarzalnego, co go wyróżnia spośród wszystkich innych socjolektów. W praktyce nie oznacza to, że istnieje jakaś ostra granica pomiędzy stylem potocznym a slangiem; nie ma jej zresztą w ogóle pomiędzy odmianami jednego języka.

Oddziaływanie tej odmiany języka wykracza daleko poza środowisko młodych użytkowników i przenika do języka ogólnego, dyskursu medialnego, reklamy, a nawet komunikacji instytucjonalnej, stając się istotnym wskaźnikiem kierunku, w jakim ewoluuje współczesna polszczyzna. Nowe media znacząco przyspieszają rotację słownictwa i sprzyjają napływowi zapożyczeń (głównie z angielszczyzny) oraz tworzeniu form językowych, które cechują się duża elastycznością semantyczną. W badaniach lingwistycznych podkreśla się morfologiczne i semantyczne przeobrażenia współczesnej młodomowy – obecność skrótów, derywacji, mieszanek językowych, adaptacji zapożyczeń oraz różnorodnych procesów skracania i przekształcenia wyrazów – jako wyraz językowej kreatywności młodego pokolenia.

W polskim dyskursie językoznawczym – a także w badaniach z pogranicza językoznawstwa i nauk społecznych – pojawia się coraz więcej publikacji poświęconych młodomowie. Mimo rosnącego zainteresowania tym tematem wiele zjawisk leksykalnych funkcjonujących wśród młodych użytkowników języka polskiego pozostaje jednak słabo opisanych. Wynika to między innymi z dużej dynamiki tych procesów – to, co zostaje uchwycone i opisane w danym momencie, w krótkim czasie może ulec dezaktualizacji. Nadal brakuje także opracowań, które ujmowałyby język młodych Polek i Polaków w perspektywie diachronicznej, odnosząc się do konkretnych lat lub dekad i umożliwiając porównanie kolejnych etapów rozwoju leksyki młodzieżowej. Tego rodzaju opisy i analizy stanowią

[3] Zob. E. Baniecka, *Gwara młodzieżowa jako odmiana współczesnej polszczyzny – próba charakterystyki*, „Studia Gdańskie" 2008, t. 5, s. 157–169; J. Miodek, *Polszczyzna najmłodszych pokoleń*, https://przystaneknauka.us.edu.pl/artykul/wyklad-prof-jana-miodka-pt-polszczyzna-najmlodszych-pokolen [dostęp: 16.05.2026]; A. Wileczek, *Kod młodości. Młodomowa…*, op. cit.

[4] K. Wojtczuk, *Charakterystyka socjolingwistyczna polskiego slangu uczniowskiego*, „Roczniki humanistyczne" 2000, t. 48, nr 6, s. 51–71.

znaczący obszar badań, ponieważ zmiany językowe odzwierciedlają zarówno procesy zachodzące w samym systemie języka, jak i przemiany społeczne oraz kulturowe charakterystyczne dla poszczególnych generacji.

Niniejszy artykuł stanowi próbę wstępnego rozpoznania wybranych zjawisk leksykalnych obecnych w języku młodych Polek i Polaków od lat 70. XX wieku po współczesność. Celem nie jest przeprowadzanie pełnej analizy porównawczej słownictwa poszczególnych dekad, lecz zarysowanie głównych tendencji rozwojowych oraz osadzenie ich w kontekście przemian społeczno-kulturowych. Przedstawione obserwacje mają charakter przeglądowy, a ich zadaniem jest uporządkowanie materiału oraz wskazanie obszarów wymagających dalszych, pogłębionych badań. Szczególna uwaga została poświęcona roli języka angielskiego, który we współczesnej młodomowie funkcjonuje nie tylko jako źródło zapożyczeń, lecz także jako istotny element kształtujący strategie komunikacyjne, ironię i ekonomię wypowiedzi. Rezultatem wpływów angielszczyzny jest fakt, że współczesny język młodzieżowy bywa dla starszych odbiorców znacznie mniej czytelny niż dawniej, gdyż jego interpretacja wymaga nie tylko znajomości języka angielskiego, lecz także kompetencji medialnych i kulturowych. Podstawę materiałową artykułu stanowią prace polskich badaczy języka młodzieżowego (m.in. Anny Wileczek, Małgorzaty Święcickiej, Anny Dąbrowskiej, Marii Maciołek i Tomasza Smereczniaka), słowniki i opracowania leksyki młodzieżowej, w tym badania Małgorzaty Pachowicz[5], a także zasób słownictwa wyłoniony w plebiscycie „Młodzieżowe Słowo Roku".

Przemiany języka młodzieży w kontekście społeczno-kulturowym

Przyglądając się ewolucji języka młodzieży od lat 70. XX wieku po współczesność można dostrzec nie tylko zmiany leksykalne, lecz przede wszystkim przeobrażenia przestrzeni społeczno-kulturowej, które te zmiany umożliwiały.

W latach 70. i 80. młodzi ludzie funkcjonowali w realiach późnego PRL-u, charakteryzujących się ograniczonym kontaktem z kulturą Zachodu, obecnością cenzury oraz stosunkowo stabilnym i przewidywalnym systemem komunikacyjnym. Media miały wówczas charakter jednokanałowy i scentralizowany,

[5] M. Pachowicz, *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*, Kraków 2018.

a praktyki językowe młodzieży rozwijały się głównie w obrębie realnych, lokalnych wspólnot rówieśniczych. Po 1989 roku następuje wyraźny przełom. Transformacja ustrojowa i otwarcie na świat przynoszą swobodny dostęp do zachodniej popkultury, dynamiczny rozwój rynku mediów, globalne wzorce młodzieżowości oraz język angielski jako coraz silniejszą matrycę komunikacyjną. Jak zauważa Małgorzata Święcicka, to właśnie w tym okresie wpływy kulturowe zaczynają odgrywać znaczącą rolę w kształtowaniu innowacji językowych młodego pokolenia[6]. Slang młodzieżowy staje się wówczas narzędziem oswajania nowych realiów kulturowych oraz budowania tożsamości w warunkach gwałtownych przemian społecznych. Kolejny etap, widoczny w pierwszych dekadach XXI wieku, ma charakter jakościowo odmienny. Cyfryzacja codzienności oraz rozwój mediów społecznościowych prowadzą do hybrydyzacji stylów komunikacyjnych i zasadniczej zmiany mechanizmów powstawania oraz rozpowszechniania leksyki młodzieżowej. Język młodzieży kształtuje się dziś przede wszystkim w przestrzeni internetowej, jest tworzony i modyfikowany przez wspólnoty, które nie mają już charakteru lokalnego, lecz funkcjonują w obiegu globalnym.

Młodomowa w każdym z tych okresów silnie reaguje na doświadczenia i potrzeby danej generacji. W latach 70. i 80. pełniła funkcję kodu oporu wobec języka oficjalnego, pozwalała budować dystans wobec instytucji władzy i szkoły. W latach 90. staje się narzędziem adaptacji do nowych wzorców kulturowych i sposobem konstruowania bardziej otwartej tożsamości młodzieżowej. Współczesny slang natomiast odzwierciedla doświadczenie pokolenia dorastającego w warunkach rzeczywistości cyfrowej. Charakteryzują go metaforyczność, ironia, intertekstualność oraz silne osadzenie w kulturze wizualnej i memicznej[7]. Jednym z istotnych skutków tych przemian jest narastająca asymetria kompetencji komunikacyjnych między pokoleniami. W latach 70. i 80. starsi użytkownicy polszczyzny byli zazwyczaj w stanie domyślić się znaczenia młodzieżowych wyrazów na podstawie ich formy lub kontekstu sytuacyjnego. Wynikało to zarówno z dominacji rodzimych mechanizmów słowotwórczych,

[6] M. Święcicka, *Język młodzieży w kontekście społeczno-kulturowym*, https://tiny.pl/t7xr7vtx7 [dostęp: 16.05.2026].

[7] D. P. Sitohang, B. A Ristia, *A semantic analysis of slang words used by Gen Z on social media*, „Young Journal of Social Sciences and Humanities" 2025, t. 1, nr 2, s. 141–150.

jak i z faktu, że leksyka ta odnosiła się do wspólnych rozpoznawalnych realiów życia codziennego. Współcześnie język młodzieżowy staje się natomiast kodem wymagającym określonych kompetencji. Z jednej strony jest to:

- kompetencja językowa, obejmująca m.in. znajomość angielszczyzny,
- z drugiej – kompetencja medialno-kulturowa – związana z orientacją w memach, trendach i narracjach funkcjonujących na platformach, takich jak TikTok, Instagram czy Discord[8].

Brak którejkolwiek z nich może prowadzić do nieczytelności współczesnych jednostek leksykalnych. Zjawisko to wyraźnie ujawnia się w plebiscycie „Młodzieżowe Słowo Roku" i jak pokazują analizy leksykograficzne Małgorzaty Pachowicz[9], coraz częściej pojawiają się wyrazy wieloznaczne, silnie zmetaforyzowane i oderwane od konkretnego odniesienia. Z jednej strony współczesna młodomowa pełni funkcję budowania wspólnoty młodych użytkowników języka, z drugiej coraz częściej staje się barierą komunikacyjną między pokoleniami[10]. Nie jest to już wyłącznie różnica leksykalna, lecz także różnica kompetencyjna, wymagająca od odbiorców znajomości globalnych kodów kultury i współczesnych praktyk medialnych[11].

Slang młodzieżowy lat 70. i 80. XX wieku

W realiach społecznych i komunikacyjnych późnego PRL-u język młodzieży funkcjonował w warunkach wyraźnie odmiennych od tych, które znamy z końca XX i początku XXI wieku. Ograniczony dostęp do kultury zachodniej, jednokanałowy system medialny oraz wolniejszy obieg informacji wpływały na tempo i zasięg rozprzestrzeniania się innowacji językowych. Szkoła czy media

[8] L. Herlina, E. Hesline Palandi, L. Siti Nurwahidah, *The influence of social media on language evolution: A linguistic analysis of emerging internet slang*, „International Journal of Social and Human Sciences" 2024, t. 1, nr 3, s. 190–196.

[9] M. Pachowicz, *Leksyka młodzieży. Tradycja …*, op. cit.

[10] N. A. Mohammed, E. Md Johar, F. Mahamad, Z. Abd Kadir, *Gen Y vs Gen Z: Generational differences in English slang types and perceived use of slang on social media*, „Journal of Language and Communication" 2025, t. 9, nr 22, s. 230–243.

[11] S. A. Pesina, V. V. Tomin, S. Y. Rubtsova, S. S. Velikanova, S. A. Vinogradova, N. A. `Trofimova, M. N. Morozova, *Youth slang as a social language code: Functions and formation*, „Cadernos de Educação, Tecnologia e Sociedade" 2024, t. 17, nr 2, s. 803–811.

państwowe narzucały określone wzorce zachowań i języka, jednak równolegle funkcjonował obieg codziennych interakcji rówieśniczych, w których młodzież wypracowała własne formy ekspresji i komunikacji[12]. Leksyka młodych Polek i Polaków w latach 70. i 80. opierała się niemal wyłącznie na zasobach rodzimej polszczyzny. Pola semantyczne slangu młodzieżowego omawianego okresu wydają się być ściśle powiązane z codziennym funkcjonowaniem młodych ludzi. Na podstawie dostępnych opracować oraz analizowanego materiału można przypuszczać, że dominowały w nim określenia odnoszące się do szkoły, nauczycieli, ocen i obowiązków szkolnych, a także relacji rówieśniczych, takich jak przyjaźń. Jak zauważa Małgorzata Święcicka[13], język młodzieży reaguje przede wszystkim na te obszary rzeczywistości, które stanowią istotny punkt odniesienia dla doświadczeń danej generacji. Równocześnie w slangu można dostrzec nawiązania do realiów życia w PRL-u, często ujmowane w formie humorystycznej lub ironicznej. Język młodzieży prawdopodobnie przetwarzał w ten sposób absurdy i ograniczenia systemu społecznego, odwołując się do wspólnych, rozpoznawalnych doświadczeń. Takie zakotwiczenie w codzienności mogło sprzyjać względnej przejrzystości znaczeń także dla odbiorców spoza grupy rówieśniczej. Dostępne opracowania sugerują, że w latach 70. i 80. udział zapożyczeń w slangu młodzieżowym był ograniczony. Zapożyczenia z języka angielskiego pojawiały się sporadycznie i wiązały się głównie ze środowiskami muzycznymi lub subkulturowymi. Święcicka wskazuje również[14], że wyraźna intensyfikacja wpływów obcych następuje dopiero po 1989 roku, wraz z otwarciem na globalną popkulturę. Przejrzyste mechanizmy słowotwórcze mogły ułatwiać jego interpretację osobom spoza grupy młodzieżowej. Choć slang pełnił funkcję integracyjną i odróżniającą, bariery komunikacyjne wydają się mieć wówczas charakter ograniczony i dotyczyć raczej stylu wypowiedzi niż samej możliwości odczytania znaczeń. Jak podkreśla Wileczek[15], dopiero przemiany po 1989 roku prowadzą do wyraźnego pogłębienia różnic kompetencyjnych między pokoleniami.

[12] Wierzbicki i in., *Młodzież w PRL. Dyskusja*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2011, t. 17, nr 1, s. 13–29.
[13] M. Święcicka, *Język młodzieży…*, op. cit.
[14] Ibidem.
[15] A. Wileczek, *Współczesna młodomowa…*, op. cit.

Język młodzieży po transformacji ustrojowej

Po przełomie 1989 roku polska rzeczywistość społeczna i medialna uległa głębokiej przemianie. Otwarcie na świat i swobodny dostęp do zagranicznych treści – przede wszystkim filmów, muzyki, gier komputerowych oraz rozrywki telewizyjnej – sprawiły, że młodzi ludzie zaczęli przyswajać nie tylko idee i wzorce zachowań, ale też nowe formy językowe. W związku z tym procesem intensyfikował się kontakt z językiem angielskim, który stał się jednym z głównych źródeł zapożyczeń w młodzieżowej odmianie polszczyzny. Skalę tych przemian dobrze dokumentuje tom *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1985-1992* pod redakcją Teresy Smółkowej[16], który rejestruje liczne innowacje leksykalne pojawiające się w przestrzeni publicznej. Zebrany materiał pokazuje, że język polski – w tym jego odmiana młodzieżowa – zaczął wówczas intensywnie przyswajać zapożyczenia, neologizmy oraz nowe znaczenia wyrazów rodzimych, często inspirowanych angielszczyzną i kulturą masową. Proces ten nie pozostał bez komentarza językoznawców. Andrzej Markowski, odnosząc się do rosnącej liczby anglicyzmów, podkreślał potrzebę zachowania kryterium funkcjonalności zapożyczeń. W rozmowie z dziennikarzem „Filipinki" zaznaczał:

> Uważam, że miarą dla tzw. anglicyzmów powinna być ich użyteczność, funkcjonalność, chociaż jestem przeciwny zapożyczeniom bezpośrednim, takim jak wyraz *wow* – szalenie często używany – który można zastąpić z powodzeniem wyrazem polskim[17].

Wypowiedź ta, choć dotyczy wyłącznie wyrazu *wow*, oddaje charakterystyczne napięcie dla lat 90. Z jednej strony obserwowano żywiołowy rozwój nowego słownictwa, z drugiej – pojawiały się próby normatywnej refleksji nad jego zasadnością. Przedstawiony zarys przemian leksykalnych po 1989 roku nie wyczerpuje złożoności zjawiska, lecz służy ukazaniu warunków, w jakich język młodzieży zaczął funkcjonować w nowej, otwartej przestrzeni kulturowej.

[16] *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1985–1992*, t. 1–2, red. T. Smółkowa, Kraków 1998–1999.

[17] *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Warszawa 1999.

Współczesna młodomowa w warunkach komunikacji cyfrowej

Współczesny język młodzieżowy funkcjonuje w warunkach zasadniczo odmiennych od tych, które kształtowały slang młodych Polek i Polaków w XX wieku. Jego podstawowym środowiskiem nie są już lokalne wspólnoty rówieśnicze, lecz przestrzeń cyfrowa[18]. TikTok, Instagram, Discord czy Reddit nie pełnią wyłącznie roli kanału przekazu, lecz stają się miejscami produkcji językowej, w których nowe formy są nieustannie testowane, modyfikowane i rozpowszechniane. Charakterystyczną cechą tego obiegu jest jego tempo. Dyfuzja współczesnych innowacji leksykalnych przebiega niemal natychmiastowo i ma zasięg globalny. Wyrażenie użyte w krótkim angielskojęzycznym materiale wideo lub memie może w ciągu kilku dni zostać zaadaptowane przez użytkowników posługujących się innymi językami, w tym młodych Polaków[19]. W rezultacie współczesna młodomowa przestaje być tworem wyłącznie lokalnym i coraz częściej funkcjonuje jako część repertuar komunikacyjnego, który wybiega poza granice danego kraju. Jednym z najbardziej wyrazistych zjawisk współczesnego języka młodzieży jest jej wysoki stopień internacjonalizacji. Język młodzieży czerpie dziś w dużej mierze z zasobów angielszczyzny. Do obiegu wchodzą słowa takie jak *cringe*, *based* czy *rizz*, a także kalki semantyczne i tzw. wyrażenia memiczne np. *NPC* czy *sigma*. W wielu przypadkach mamy do czynienia z jednostkami funkcjonującymi jednocześnie jako elementy języka, obrazu i narracji kulturowej. Ich znaczenie nie wynika wyłącznie z budowy słowotwórczej, lecz z osadzenia w określonych schematach interpretacyjnych, znanych uczestnikom globalnej kultury internetowej. Tym samym polski język młodzieży przestaje być wyłącznie polski. Dobrym materiałem obserwacyjnym dla współczesnych tendencji leksykalnych są wyniki plebiscytu „Młodzieżowe Słowo Roku". Analiza zgłaszanych i nagradzanych wyrazów pokazuje wyraźnie, że współczesne jednostki młodzieżowe cechują się rosnącą wieloznacznością oraz silną zależnością od kontekstu kulturowego. Wyrazy takie jak *essa* czy *sigma* nie pełnią funkcji jednoznacznych nazw czy ocen, lecz działają jako skrócone etykiety interpretacyjne. Ich znaczenie jest płynne i sytuacyjne – zależy od intonacji, formy wypowiedzi czy kontekstu. Słowa te funkcjonują bardziej

[18] A. Wileczek, *Kod młodości. Młodomowa…*, op. cit.
[19] M. Pachowicz, *Leksyka młodzieży. Tradycja…*, op. cit.

jako narzędzia interpretowania rzeczywistości niż jej opisywania. Zrozumienie ich sensu wymaga nie tyle kompetencji językowej, ile orientacji w aktualnych trendach. Słowo *rizz* nie posiada precyzyjnej definicji leksykograficznej. Funkcjonuje ono wyłącznie w obrębie określonych narracji i wzorców zachowań.

Rosnąca złożoność współczesnej młodomowy prowadzi do powstawania wyraźnych barier komunikacyjnych. Jak wspomniano, zrozumienie aktualnego slangu wymaga dziś nie tylko kompetencji językowej, lecz także znajomości kompetencji medialnych i kulturowych, obejmujących orientację w memach, trendach i praktykach platformowych. W przeciwieństwie do wcześniejszych dekad możliwość domyślenia się znaczenia z kontekstu sytuacyjnego jest dziś znacznie ograniczona. To wszystko sprzyja powstawaniu nieporozumień komunikacyjnych i może prowadzić do osłabienia relacji międzypokoleniowych. Język, który dla młodszych użytkowników pełni funkcję integracyjną i tożsamościową, bywa przez starsze pokolenia odbierany jako niezrozumiały, wykluczający lub wręcz lekceważący. W tym sensie współczesna młodomowa odzwierciedla różnice pokoleniowe, lecz także realnie je pogłębia, utrudniając codzienną komunikację i wzajemne porozumienie. Rosnąca hermetyczność współczesnego slangu nie rozkłada się równomiernie pomiędzy wszystkich odbiorców spoza grupy młodych Polek i Polaków. Równocześnie zmienia się krąg odbiorców, którzy najprawdopodobniej są w stanie odczytać współczesny język młodzieżowy. Obserwuje się wyraźny wzrost liczby osób uczących się języka polskiego jako obcego, a także rosnącą aktywność językową młodzieży polonijnej. Funkcjonując na co dzień w środowiskach wielojęzycznych i transkulturowych, użytkownicy ci często wykazują większą wrażliwość na hybrydowy charakter współczesnej młodomowy oraz łatwiej rozpoznają jej anglojęzyczne komponenty i odniesienia memiczne. W rezultacie może dojść do sytuacji pozornie paradoksalnej, w której część osób mieszkających poza Polską – w tym młodzi użytkownicy polszczyzny jako języka odziedziczonego lub drugiego – porusza się sprawniej w obrębie aktualnego slangu młodzieżowego niż niektórzy rodzimi użytkownicy języka należący do starszych pokoleń. Pozwala to wysunąć hipotezę, że granice zrozumiałości współczesnego języka młodzieżowego nie przebiegają wzdłuż linii narodowych czy językowych, lecz

coraz częściej mają charakter kompetencyjny i kulturowy, związany z dostępem do globalnych praktyk komunikacyjnych.

Zakończenie

Przeprowadzone w niniejszym artykule rozważania ukazują, że język młodzieży stanowi wyjątkowo czuły punkt przemian społecznych, kulturowych i technologicznych zachodzących w Polsce na przestrzeni ostatnich dekad. Przedstawione dociekania nie stanowią wyczerpującego opisu ani systematycznej analizy pełnego zasobu leksyki młodzieżowej, lecz zwrócenie uwagi na fakt, że zmiany te rzeczywiście zachodziły, i nadal zachodzą, oraz że są one ściśle powiązane z przeobrażeniami społeczno-kulturowymi i komunikacyjnymi pokoleń. Zarysowana perspektywa diachroniczna pozwala dostrzec, że młodomowa nie jest zjawiskiem jednorodnym ani statycznym, lecz dynamicznym procesem, którego formy i funkcje zmieniają się wraz z warunkami życia społecznego, rozwojem mediów oraz sposobami uczestnictwa w kulturze. Od względnie przejrzystego slangu lat 70. i 80., przez okres intensywnych zapożyczeń i otwarcia na popkulturę po 1989 roku, aż po współczesny etap silnie ukształtowany przez komunikację cyfrową, język młodzieży pozostaje istotnym wskaźnikiem szerszych procesów kulturowych. Zaprezentowane obserwacje mają charakter wstępny i wymagają dalszego pogłębienia. Złożoność języka młodzieży, jego szybka zmienność oraz zależność od kontekstu sprawiają, że badania nad tym obszarem powinny być prowadzone w sposób szczególnie systematyczny i interdyscyplinarny, z wykorzystaniem narzędzi właściwych nie tylko językoznawstwu, lecz także socjologii i kulturoznawstwu. Dostrzeganie zachodzących zmian i próba ich interpretacji wydają się bowiem niezbędne dla pełniejszego zrozumienia kierunków, w jakich ewoluuje współczesna polszczyzna.

Bibliografia

1. Baniecka E., *Gwara młodzieżowa jako odmiana współczesnej polszczyzny – próba charakterystyki*, „Studia Gdańskie" 2008, nr 5, s. 157–169.
2. Herlina L., Palandi E. H., Nurwahidah L. S., *The influence of social media on language evolution: A linguistic analysis of emerging internet slang*, „International Journal of Social and Human Sciences" 2024, nr1(1), s. 190–198.
3. Miodek J., *Polszczyzna najmłodszych pokoleń*, https://przystaneknauka.us.edu.pl/artykul/wyklad-prof-jana-miodka-pt-polszczyzna-najmlodszych-pokolen.
4. Mohammed N. A., Johar E. M., Mohamad F., Abd Kadir Z., *Gen Y vs Gen Z: Generational differences in English slang types and perceived use of slang on social media*, „Journal of Language and Communication" 2025, nr 9(22), s. 230–243.
5. *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1985–1992*, t. 1–2, red. T. Smółkowa, Kraków 1998–1999.
6. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, 1999.
7. Pachowicz M., *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*, Kraków 2018.
8. Pesina S. A., Vinogradova S. A., Tomin V. V., Trofimova, N. A., Rubtsova S. Y., Morozova M. N., Velikanova S. S., *Youth slang as a social language code: Functions and formation*, „Cadernos de Educação, Tecnologia e Sociedade" 2024, nr 17(2), s. 803–811.
9. Sitohang D. P., Ristia B. A., *A semantic analysis of slang words used by Gen Z on social media*, „Young Journal of Social Sciences and Humanities" 2025, nr 1(2), s. 141–150.
10. Święcicka M., *Język młodzieży w kontekście społeczno-kulturowym*, https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/6096/J%C4%99zyk%20m%C5%82odzie%C5%BCy%20w%20kontek%C5%9Bcie%20spo%C5%82eczno%20kulturowym.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
11. Wierzbicki M., Eisler J., Sadowska J., Kamiński Ł., *Młodzież w PRL. Dyskusja*, „Pamięć I Sprawiedliwość" 2011, 17(1), s. 13–29.
12. Wileczek A., *Kod młodości. Młodomowa w aspektach społeczno-kulturowych*, Warszawa 2018.
13. Wileczek A., *Współczesna młodomowa. Lingwistyczno-kulturowe konceptualizacje zjawiska*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio N – Educatio Nova" 2021, nr 6, s. 185–206.
14. Wojtczuk K., *Charakterystyka socjolingwistyczna polskiego slangu uczniowskiego*, „Roczniki humanistyczne" 2000, 48(6), s. 51–71.